

Teenageři i dospělí v Česku sdílí intimní fotografie rádi. Jaká jsou ale rizika a jak provozovat sexting bezpečně?

Většina mladistvých i dospělých sexting, neboli zasílání intimních zpráv, odsuzuje. Přesto takové zprávy poslala někdy třetina dospělých a 14 % teenagerů - nejčastěji jako lechtivý dárek, třetina ale pošle intimní fotku jako provokaci.

Z tzv. konsenzuálního sextingu, neboli lechtivé a hlavně dobrovolné online komunikace, se stala poměrně běžná záležitost. Poslat vlastní či obdržet intimní fotografii považuje polovina dospělých a 69 % mladistvých za nepřijatelné, přes 80 % lidí napříč věkovými kategoriemi dokonce za nebezpečné. Přesto ale explicitní snímky (či videonahrávky) poslal každý třetí dospělý a sedmý nezletilý.

„Sexuální revoluce u nás proběhla dávno, nyní jsme svědky toho, jak se posouvají hranice intimity i díky snižování zábran v online prostředí. Vyzývavé fotky v online komunikaci nás, ani mladistvé, do rozpaků nedostanou tak jako by nás dostalo konfrontování s vlastní nahotou v prostředí tváří v tvář. Online poskytuje prostor pro experimentování a objevování sexuality bez zábran, což je přitažlivé zejména pro mladé. Ale nese s sebou mnohá rizika, o kterých potřebují vědět,“ popisuje psycholožka Jarmila Tomková, konzultantka globálního vzdělávacího programu Safer Kids Online společnosti ESET.

„Samozřejmě s sebou sexting nese rizika, která si mladí lidé uvědomují málokdy. Je ale pozitivní, že podle průzkumu Palackého univerzity z roku 2020 procento dětí, které své fotky někomu odešlou, výrazně nestoupá.“

Provokace i romantický dárek

Svou intimní fotografii posílají mladiství nejčastěji jako milostný dárek partnerovi. Častěji takovou konverzaci zahajují dívky a ženy. Dalším důvodem je reakce na obdrženou fotografii. Třetina mladistvých i dospělých pošle takovou fotografii jako flirt.

„Je možné, že ženy posílají své intimní fotky častěji, také s ohledem na stále převládající názor, který ženské tělo značně objektivizuje na nástroj radosti a potěšení mužů. Tyto představy prostřednictvím kultury společnosti a komunity ovlivňují dospívající při utváření postojů k sobě samým, k druhým a ke vztahům. Když se teenageři chtějí zalíbit ostatním, dělají to, co je ve společnosti považováno za "cool". Přispívají k tomu média, chování vlivných osob a představy, které v dané kultuře převládají,“ říká psycholožka Tomková.

„Naopak muži jsou ochotnější poslat takovou fotku neznámé dívce nebo ženě. Zasíláním intimních materiálů mohou muži s dívkami navázat flirtovací dialog s očekáváním, že se také nechají nacytat a dojde k sexuálně podnětné online interakci. Pro chlapce a muže to může být anonymní a pohodlná forma hledání (online) partnera pro sexuálně dráždivou komunikaci,“ dodává Tomková.

Překvapit může motivace 29 % mladistvých, kteří svou intimní fotografii pošlou jako provokaci, jen aby viděli reakci. Častěji tak činí chlapci. Podle psychologů to spíše dokládá určitou lehkovážnost, a především chuť experimentovat.

„Dalších 13 % mladistvých uživatelů dodává, že od nich někdo intimní snímek vymámil. Z průzkumu vyplývá, že se může jednat jak o nemorální chování přítele či přítelkyně, tak nátlak od člověka, se kterým na internetu flirtují, ale osobně se s ním neznají. Je velmi důležité, aby rizika sextingu znaly i

děti a uměly rozeznat nevhodné žádosti o takové snímky,“ dodává Vladimíra Žáčková, expertka kybernetické bezpečnosti společnosti ESET.

Pětina dětí se setkala se zneužitím své fotky

Mladiství jsou při sextingu extrémně zranitelní. Se zneužitím své fotky se setkala pětina dětí z těch, které kdy nějakou poslaly. U dětí do 15 let je to dokonce 26 %. Mezi dospělými se se zneužitím setkají sotva tři procenta uživatelů. Ke zneužití dochází velmi často například od zklamaných partnerů po rozchodu jako forma pomsty. Zveřejnění intimních snímků či video nahrávek se také často označuje jako revenge porn (pornografie ze msty). Kvůli řadě incidentů, kdy došlo ke zveřejnění soukromých nahrávek bez souhlasu všech aktérů na pornografických serverech, musel rezignovat ředitel společnosti, která vlastní například server Pornhub. Došlo také ke zpřísnění ověřovacích mechanismů, aby se porno z pomsty na podobných portálech objevit nemohlo.

„Pokud útočník svou oběť vydírá zveřejněním intimních snímků, mluvíme o takzvané sextorzi. Pro úplnost je potřeba uvést, že sexting ani sextorze nejsou pojmy trestního zákoníku. V trestním řízení se tato jednání po posouzení všech okolností kvalifikují často jako sexuální nátlak nebo výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií, pokud oběť byla mladistvá,“ vysvětluje vedoucí oddělení prevence Policejního prezidia ČR plk. Zuzana Pidrmanová.

Příklad z praxe

Zneužít fotku může i milovaná osoba, jak se přesvědčil i 17letý mladík z Čelákovic. Chlapec chodil se stejně starou dívkou, která studovala v nedaleké Praze. Pár si dokonce důvěřoval na tolik, že vzájemně znali i svá hesla k sociálním sítím. Několikrát si vyměnili videa, kde jeden či druhý masturbují. Srážka s realitou přišla poté, co se mladík přes Instagram s dívkou rozešel a našel si jinou známost.

Mladík poté dívku pomlouval před svými kamarády, což zřejmě byla pro dotyčnou poslední kapka. Hned druhý den se na TikToku objevila dvě videa, na kterých masturbuje. Když se k účtu chtěl přihlásit a videa smazat, zjistil, že k žádné ze svých sociálních sítí nemá přístup, protože mu slečna změnila veškerá hesla.

Situaci se mladík snažil ututlat, až do chvíle, kdy vše zjistila jeho matka. Jistě si dovede představit, jak nepříjemnou konverzaci vedli, než se rozhodl celou záležitost řešit s Policií. Dívka se policistům přiznala. Prý byla nešťastná a chtěla se pomstít. Nyní je ale podezřelá z nakládání s dětskou pornografií, jelikož mladíkovi nebylo ještě 18 let, a z neoprávněného přístupu k počítačovému systému.

Zdroj: Policie České republiky

„U dívek se setkáváme se zneužitím formou zastrašování či vydírání zveřejněním intimního obsahu, u chlapců se šikanou. Dívky totiž vnímají zveřejnění fotky hůře, je to otázka útoků na jejich sebeúctu. Je možné, že útočník spoléhá na to, že mladé dívky jsou manipulovatelnější a při představě zveřejnění intimních fotografií zažívají strach a pocit studu, což jim při nižší informovanosti teenagerů o jejich právech a legislativě brání svěřit se s celou situací dospělému či spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení. Je proto důležité, aby se mladým lidem dostalo včasného a destigmatizujícího vzdělání o tom, jak takové situace řešit. Je potřeba, aby se mladé dívky nenechaly v kritickém okamžiku vydírat

a věděly, že zastrasování a vydírání, stejně jako zveřejňování obsahu bez souhlasu, jsou trestné," vysvětluje Tomková.

„Mladí lidé, kterým je kolem 15 let, si neuvědomují, že nejde jen o žert nebo vytvoření lechtivé atmosféry. Univerzita Palackého zjistila, že na ochotu k odeslání intimních materiálů nemá vliv, zda daný teenager absolvoval – třeba ve škole – nějakou besedu o nebezpečí na internetu,“ varuje Žáčková. „Menší ochotu k odeslání intimních materiálů ale vykazují děti, jejichž rodiče omezují přístup k některým stránkám na internetu. Používání softwaru pro rodičovskou kontrolu a ochranu dětí na internetu tak má smysl. Děti také lépe než dospělí ovládají možnosti sociálních sítí, a tak v případě, kdy jim intimní fotka nebo video přijde od neznámého člověka nebo bez předchozí domluvy v rámci online flirtování, častěji odesílatele zablokují,“ dodává Žáčková

Pomoc hledají děti u rodičů

Pokud dojde ke zneužití materiálů a je potřeba zakročit, obrazejí se děti v nadpoloviční většině případů na rodiče. Třetina dětí by se obrátila na kamaráda. Ženy a dívky jsou stydlivější a spíše hledají radu u blízkých, muži naopak jsou nakloněnější i variantě nad zneužitím fotky mávnout rukou.

„Pokud se vám dítě svěří, ubezpečte ho nebo ji o tom, že svěřit se bylo dobrým krokem a že to přispěje k dobrému dořešení incidentu a navýšení bezpečnosti. Výše zmíněné případy zneužití fotografií nebo videí jsou pro dospívající velmi nepříjemné a vyvolávají strach a úzkost, pocity studu a bezmoci. Proto je v takové chvíli neodsuzujte, a naopak jim pomozte psychickou podporou a přijetím, aby mohli znovu získat jistotu a dobrý pocit ze sebe sama. Společně s dospělými mohou incident řešit také se správci sítě a policií. Dospělý přebírá iniciativu v těchto logistických krocích, takže celý proces nemusí být zatěžující a traumatizující, ale informuje dospívajícího o svém jednání, čímž přispívá k vytvoření bezpečí. Nevědět, co rodič při řešení incidentu dělá a co plánuje, je totiž podobně znepokojující jako to, co se děje dál s fotografiemi,“ vyzývá Tomková.

„Překvapilo nás, jak málo mladistvých by požadovalo smazání fotky po administrátorovi webu. Pokud se vaše fotka objeví na nějakém webu, rozhodně neváhejte administrátory kontaktovat. Administrátor je podle zákona č. 480/2000 SB. dokonce povinen neprodleně odstranit protiprávní obsah ze svých stránek,“ radí Žáčková.

Policie v takových případech radí uložit si důkazy o sextingu i vydírání. Jako důkaz poslouží stáhnutá videa, záznam hovoru, snímky obrazovky se zprávami a podobně, které je třeba poskytnout Policii ČR k analýze.

„Oběti by se neměly stydět tyto útoky oznamovat. Policie s takovými materiály pracuje často a na profesionální úrovni. Celé šetření probíhá maximálně citlivě, moc dobře si uvědomuje, jak bolestivé pro mladé lidi je svěřit se s něčím takovým,“ říká Pidrmanová. „Každý případ začneme tím, že mluvíme s obětí. S dětmi mluvíme ve speciálních dětských výslechových místnostech, kde je vždy přítomen zástupce z OSPOD nebo dětský psycholog, aby nedošlo ke zhoršování traumatu. Jako oběť si můžete zvolit, zda je vám příjemnější mluvit s policistou či policistkou, můžeme vám také poskytnout krizového intervenanta. Nikdo další ale u výsledku být nemusí,“ dodává.

Jde provozovat sexting bezpečně?

U sextingu stejně tak jako u čehokoliv dalšího, co jednou umístíte na internet, si nemůžete být jistí, že i po vymazání se tam opět neobjeví. Je však třeba si uvědomovat, jak rizikové jednání to může být.

Progress. Protected.

ESET software spol. s r.o.
Classic 7 Business Park
Jankovcova 1037/49, Praha 7
www.eset.cz

„Kromě toho, že vaši důvěru může zneužít adresát, a to například pořízením screenshotu fotografie či konverzace, se kterou může dále manipulovat, nebezpečí skýtá i zabezpečení vašich a adresátových účtů na sociálních sítích, zařízení, cloudových úložišť a služeb, pomocí kterých fotografie či konverzace sdílíte a kam se ukládají. Důrazně také upozorňuji, že sexting mezi nezletilými a plnoletých s nezletilými může být klasifikovaný jako trestný čin sexuálního nátlaku nebo jako výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií,“ vyjmenovává Žáčková.

Pokud už své fotky čas od času někomu posíláte, dbejte na to, aby vám nebylo vidět do obličeje, ani na fotce nebyly jiné prvky, které vás mohou identifikovat (například výrazné tetování, aby na pozadí fotografie, nebyly zobrazeny vaše osobní údaje či nebylo rozpoznatelné vaše bydliště). Je důležité zvážit, co se s fotkou stane, pokud už s adresátem nebudete za dobře. Podobné fotografie může expartner/ka snadno zneužít. Dají se také využívat aplikace, které umožňují snímek odstranit pro obě strany, nebo jej zobrazí jen na krátkou dobu v řádu sekund, případně dle jiného nastavení uživatele.

Máte obavu, že byste se mohli stát obětí sextorze?

Podívejte se na stránky www.tonevymazes.cz, na kterých spolupracuje Policie ČR s bezpečnostní firmou ESET. Najdete zde řadu tipů, jak postupovat, aby vaše privátní snímky zůstaly i nadále soukromé.